ISTE SMO LJUBAVI TI I JA

Ferida Duraković
Sonja Jurić
Tanja Stupar-Trifunović

ISTE SMO LJUBAVI TI I JA

Ferida Duraković
Sonja Jurić
Tanja Stupar-Trifunović

Svako dijete #bezIZUZETKA zaslužuje dobar početak. Save the Children je priredio ovu slikovnicu kako bi djeci i roditeljima u Bosni i Hercegovini pomogao da razumiju različitosti koje trebamo njegovati kao naše bogatstvo. Priče koje su pred vama pokazuju da je uz pruženu ruku prijateljstva lakše prevazići sve prepreke.

Save the Children vjeruje da svako dijete zaslužuje budućnost. U zemljama sjeverozapadnog Balkana radimo svaki dan kako bismo za djecu osigurali zdrav početak života, priliku za učenje i zaštitu od nasilja. Dajemo sve od sebe za djecu - svaki dan i u vrijeme kriza – transformišući njihove živote i budućnost koja je pred nama.

Izdavač:	Save the Children
Autorice:	Ferida Duraković
	Sonja Jurić
	Tanja Stupar-Trifunović
Urednica:	Ferida Duraković
Ilustracije:	Mirza Hasanbegović
Štampa:	Amos Graf Sarajevo
Tiraž:	2000
	Sarajevo, 2016

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i univerzitetska biblioteka Bosne i Hercegovine, Sarajevo
821.163.4(497.6)-93-32
087.5
DURAKOVIĆ, Ferida
Iste smo ljubavi ti i ja / Ferida Duraković, Sonja Jurić, Tanja Stupar-Trifunović ; [ilustracije Mirza Hasanbegović]. - Sarajevo : Save the Children, 2016. - 35 str. : ilustr. ; 21 x 21 cm
ISBN 978-9958-0998-8-5
1. Jurić, Sonja 2. Stupar-Trifunović, Tanja
COBISS.BH-ID 23380742

Sadržaj

MUKI JE DIVAN DJEČAK 4

SUNCOKRET POGNUTE GLAVE 9

ANA GOLGETER 14

JA SAM DRUGAČIJA 20

MOJ BRAT TONI 25

DOMAC I NEZBRINUTI 30

MUKI JE DIVAN DJEČAK

Svakog jutra kolima idem na posao. Ja sam mama dvoje djece, zaposlena i vrlo zauzeta. Ujutro kad idem na posao, gotovo svakog dana, na prelazu blizu mog radnog mjesta stoji Muki, dječak koji novac zarađuje čisteći prednja stakla na automobilima. Ima mali brisač za staklo i bocu s vodom. Priđe, poprska i očisti prednje staklo, vrijedno, vješto i hitro, za nekoliko sekundi, prije nego što se crveno svjetlo na semaforu promijeni u zeleno. Obavi posao, a onda pruži ruku i čeka da mu oni koji se voze makar osmijehom plate za njegov trud.

Neko jednostavno i ne otvori prozor nego prođe da i ne pogleda tog dječaka, a kamoli da mu se zahvali ili možda plati. Neko otvori prozor i u njegovu malu ruku stavi neku sitnicu, koliko može ili koliko misli da treba. On to hitro gurne u džep svoje poderane trenerke i odmah trči prema drugom autu. Neko, pak, kao ja, spusti prozor na autu, pruži mu sendvič, sok, pogačicu, i raspriča se s Mukijem: „Kako si mi jutros, Muki? Šta ima? Opet nisi u školi?“ i slično. On se na to jako zbuni, odgovara nespretno i spušta glavu stidljivo, kao da je nešto kriv.

Jer Muki zna da ga ja znam: on ide u razred s moje dvije kćeri, Sarom i Unom. Sara i Una mi pričaju da ga često nema u školi, pa učiteljica zove socijalnu radnicu da pita šta se s njim događa. Najčešće Muki ne stigne u školu jer perući stakla na autima ne stigne na nastavu, a mora u svoju malu siromašnu baraku na periferiji grada svaki dan donijeti nešto za bolesnu mamu i dvije male sestre. Učiteljica ga razumije i pomaže mu koliko može. S vremena na vrijeme dogovori se s roditeljima, sakupi u razredu novca, hrane i odjeće pa sve to Muki odnese svojoj kući – e tad ne mora dva-tri dana ići da pere automobilska stakla nego sjedi u razredu i vrijedno uči. Posebno mu dobro idu likovni i muzički odgoj: Muki pjeva kao slavuj, svi padnemo na nos kad on nešto zapjeva.

Sara i Una su ga nekoliko puta zvale da ide s njima u kino. On je svaki put rekao da ja zauzet i da ne može. Vidjela sam da mu je neprijatno jer misli da ne pripada u društvo svojih vršnjaka.

Ali to nije istina.

Muki nije mnogo drugačiji od svojih drugara iz razreda. Od neke djece je čak talentovaniji, posebno u crtanju i pjevanju. Samo što nema uslove za život i normalno školovanje kao ostala djeca u razredu. Zato treba da mu pomognemo da živi lakše sa svojom mamom i sestrama: mi koji imamo više od njega treba da njegovoj porodici i njemu pomognemo popraviti kuću, uvesti vodu, nabaviti mu radni sto i kompjuter. Dogovaramo se na roditeljskim sastancima o tome kako Mukiju pomoći, i pomažemo svi, onoliko koliko možemo.

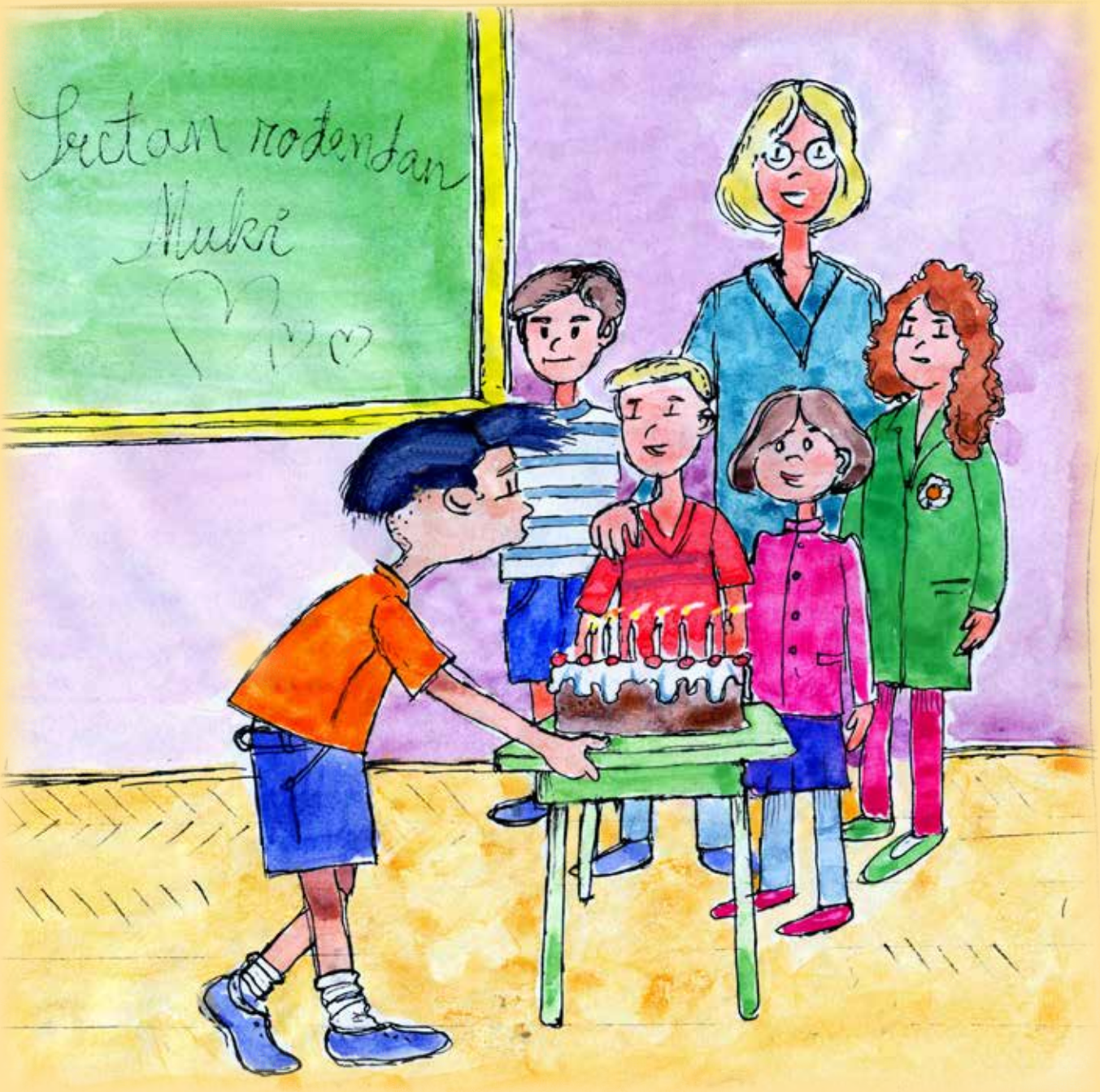
Sretan rođendan
Mukri

Prošlog petka su Sara i Una Mukiju za rođendan u razred donijele tortu u obliku srca sa osam svjećica! I svi su proslavili njegov rođendan, pjevali su i crtali s Mukijem, zvijezdom razreda.

A Muki je poslije toga ipak pristao da ide sa mojim kćerkama u kino. Da samo vidite kako su mu oči blistale od radosti!

Ferida Duraković

SUNCOKRET POGNUTE GLAVE

Još se sjećam vremena provedenoga u vrtiću. Nije to bilo tako davno. Dok sam jednoga jutra stajala kraj prozora, primijetila sam ženu kako ulazi u vrtić. Za ruku je držala malenu djevojčicu, koja je bila prekrasno obučena, imala je plavu pletenu kapicu na glavi i kaput iste, nježno plave boje. Kosa joj je bila duga, svijetlo smeđa, spletena u dvije čvrste pletenice. Zvala se Maja i bila je nova djevojčica u vrtiću. Imala je četiri godine.

Ispočetka se djeca nisu igrala s njom, a ni ona nije pokazivala zanimanje za nas. Sama bi sjedila na podu, udaljena od druge djece, i kao listala slikovnice. Nije razgovarala s nama, pa čak ni s tetama u vrtiću.

To je smetalo dječacima, te su je jednoga jutra polili vodom. Iako je Maja bila sva mokra, nije plakala. Na njezinu se licu nije ništa primjećivalo. Sljedećega dana dječaci su joj stavili jaje u šlapice koje je nosila samo u vrtiću. Kad ih je obula, smočile su joj se čarape i ona je, onako zbunjena, samo zurila u njih. Nije zaplakala, nije se ni naljutila. Sva su se djeca u vrtiću smijala, osim mene. Pokušala sam razgovarati s njom, nekako je utješiti, ali nije izustila niti jedne riječi. A kad ju je

sljedećega dana Teo flomasterom našarao po licu, ustala sam i počela vikati na njega. Zatim sam uzela crveni flomaster i uzvratila mu istom mjerom.

Od tada je Maja počela provoditi vrijeme sa mnom. Jednostavno bi mi se približila i činilo mi se da samo meni vjeruje. Zajedno smo crtale, a ja bih joj prepričavala slikovnice koje sam pročitala. Najviše je voljela slušati priču o Bambiju i zečiću Lupku. Ne znam to objasniti, ali najljepše sam se osjećala u njezinoj blizini.

A onda je jednoga dana otputovala u Zagreb sa svojim roditeljima. Meni su rekli da više neće dolaziti u vrtić. Nakon dvomjesečnog druženja jako mi je nedostajala. Mama mi je objasnila da Maja ima većih zdravstvenih poteškoća i da je zato otišla odavde. Također mi je objasnila da treba posebne liječnike koji će joj pomoći da olakša svoj svakodnevni život. Maja je imala simptome blagoga autizma. Teško je mogla komunicirati s ljudima, premalo je govorila i nije napredovala u psihofizičkome razvoju.

A onda je jednoga dana u vrtić stiglo pismo na moje ime. Otvorila sam ga. Unutra je bio crtež koji je Maja nacrtala. Na njemu su bila dva suncokreta, jedan okrenut prema suncu i prav kao svijeća, a drugi je bio pognut. Na oba je suncokreta bio nacrtan osmijeh. Taj crtež još uvijek čuvam na krilu svoga ormara, tu mi je najbliži i moje oči često počivaju na njemu.

A Maja? Ona svake godine sa svojim roditeljima dođe u naš grad i ja ih uvijek nastojim vidjeti. Maju dovedem u našu kuću, pa u svoju sobu, i pokažem joj crtež sa suncokretima. Ona me svaki put snažno zagrli. A meni se oči zasjaje od suza, suza

radosnica jer imam posebnu prijateljicu koju čuvam na posebnome mjestu u svome srcu. Baš kao što crtež sa suncokretima čuvam na posebnome mjestu, na vratima svoga ormara.

(povodom Svjetskoga dana autizma, 2. travnja)

Sonja Jurić

ANA GOLGETER

Od početka je bilo tako.

Mama bi rekla „naopako“. Mislili su da sam dječak. Svi. Čak i ja.

I sve je bilo super dok nisam pošla u školu. Igrala sam fudbal u naselju. Davala sam najviše golova. Zvali su me Ana golgeter. Popravljala sam s tatom automobile. Tata je bio majstor. Znaš, kao doktor za aute. Kada nešto štuca, on pogleda, popravi. I auto je opet zdrav. I ja sam željela biti majstor kao on, neko ko umije da popravi stvari. I fudbaler, naravno. Tati nije smetalo. Mami je bilo malo krivo. Ana neće da nosi haljine. Kako da nosim haljine i popravljam automobile? Pomislila sam kako su žene ponekad stvarno nerazumne kao što tata kaže.

Ali škola... Pakao od prvog dana.

Čim sam progovorila, i još gore, kada sam preko glave dječaka iz razreda iz sve snage napucala loptu koja je doletjela s igrališta, neki bezobraznik je odmah ispalio: „Muškarača!“ Onda je zavikao: „Ljudi, Ana je muško!“

I onda su skandirali kao na utakmici: „Muško, muško, muško...“

Save the Children
the Childr

Dobro, imala sam skoro pa kratku kosu, ali sam je čak i malo pustila, da vide da nisam dječak. Frizura mi je ličila na onaj čuveni mamin paž na koji me nagovorila, a koji sam mrzila. Misliće da si dječak, tako je govorila dok me molila da barem malo pustim kosu. Pa šta, mislila sam, neka misle što god žele - ja sam Ana!

Ali sada mi je bilo strašno. Eto, to je škola. I tako će biti svaki dan. I bilo je. Dugo.

Malo ih je umirilo što sam odlično učila i pomagala im, pa bi smanjili ruganje kad me trebaju. A ja sam bila srećna da bar nekoliko dana ne čujem ono jezivo „muškarača".

Mama bi pitala: „Ana, kako je u školi?" A ja bih uvijek kratko rekla: „Dobro."

Ali nije bilo dobro. Osjećala sam se kao rijetka vrsta, kao one životinje o kojima sam gledala emisiju na TV-u neki dan. Ima ih još nekoliko na planeti i druge zvijeri i ljudi ih i dalje progone. Djevojčice su me izbjegavale i gledale s podsmijehom. Niti je njih zanimao fudbal i popravka auta, niti mene njihove lutke, haljine i lakovi za nokte. Lak za aute – okej, ali lakiranje noktiju je posljednja stvar na planeti koju bih radila.

Ono što me je tih dana najviše zanimalo je takmičenje u fudbalu, u našoj školi. Iako me niko nije zvao, sjedila sam s ostalim djevojčicama i gledala naš razred. Omaklo mi se poneko glasnije navijanje. Gledali su me čudno, kao „Ova Ana je pogubila sve daske iz glave." U stvari, nervirala sam se. Bili smo užasni. Dječaci nisu imali nikakvu taktiku i falio im je golgeter. Treći dan takmičenja više nisam mogla izdržati, skočila sam sa tribina, prišla našem kapitenu i rekla neka me puste da igram.

4
3
7
5

Najprije su se počeli tako jako smijati da su mi i uši pocrvenile.
Bila sam na rubu plača.
Namrštila sam se. I progovorila svojim glasom koji je više ličio na dječački:
„Garantujem da ćemo pobijediti!“

Izgledala sam ljuto i odlučno. A srce mi je tuklo kao blesavo. Šta ako pristanu a ja ne budem dobra? Hiljadu bockavih „šta“ mi je udaralo po mozgu.

Oni su se zgledali. Istina je, bili su očajni, a očaj tjera na očajničke poteze.

Kapiten je rekao: „Ulazi, muškaračo!“ i lupio me po ramenu drugarski.

Moja noga se lijepila za loptu kao žvaka za cipelu. I letjela je baš tamo gdje želim - direktno u mrežu suprotne ekipe!

Dječaci su bili sve raspoloženiji. Sa školskih tribina se orilo moje ime. Dala sam tri gola. Mi smo pobijedili. Nosili su me na rukama poslije utakmice.

Postala sam dio naše fudbalske ekipe. Prvo su nas zezali – oni što za njih cura zabija golove. Kada smo pobijedili na takmičenju, niko se više nije zezao ni sa ekipom ni sa curom koja sjajno igra.

I škola više nije bila pakao. Drugari su postali ponosni na mene i nisu mi se rugali.

Mama je shvatila da joj je kćerka buduća fudbalerka, dok joj je čak i nastavnica, pored redovne pohvale mojim ocjenama, s oduševljenjem pričala kako sam zaslužna za pobjedu našeg razreda na takmičenju.

Ima još jedna super stvar: počela sam trenirati fudbal, i tu sam stekla nove drugarice. Ipak nisam tako rijetka vrsta, juhu, postoje žene koje vole fudbal. Sada maštam o tom kako ću zaigrati za žensku reprezentaciju naše zemlje u fudbalu.

Možete da navijate za mene kada me vidite na terenu. Prepoznaćete me lako. Ana golgeter!

Tanja Stupar-Trifunović

JA SAM DRUGAČIJA

Ja sam Mirna. Imam osam godina i idem u treći razred. Ja sam zanimljiva osoba. Barem ja tako mislim, osim moga brata koji svakako misli da je na svijetu zanimljiv samo on.

Rodila sam se s jednim okom plave, a drugim smeđe boje. To jeste neobično, ali se dešava - priroda je nepredvidljiva! Mojoj mami sam ja najdivnija osoba na svijetu, što je logično jer su sve mame takve. Ona kaže da sam zanimljivija od drugih baš zato što imam tako neobične oči. Kad sam bila mala, u obitelji i među rodbinom i prijateljima to mi nije predstavljalo nikakav problem. Naprotiv: uživala sam kad bi neko ko nam dođe u goste kazao: „E, vidi ti nju kako je lijepa i neobična! Baš je drugačija!“ A meni drago - zašto ne bih bila zanimljivija od drugih?

Kad sam pošla u prvi razed, shvatila sam da sam stvarno jedinstvena i drugačija: ni jedno dijete u razredu nije imalo oči kao ja! Kad smo se svi međusobno upoznali, nakon dva-tri mjeseca, moj razred je otkrio da imam dva različita oka. Ja sam to smatrala svojom prednošću i ljepotom, ali je jedan zloban dječak jednom rekao:

„Ti si pravi frik! Niko normalan nema takve oči!"

A nakon nekoliko dana jedna me djevojčica upitala s mnogo zlobe:

„Da li ti lijevim okom svijet vidiš u jednoj boji, a desnim u drugoj? Ha-ha!"

Bila sam zbunjena i uvrijeđena, ali sam odlučno odgovorila:

„Ja sve vidim normalno, a vas dvoje u stvari ne vidite jer ste bezobrazni i nevaspitani!"

Ako imam jedno oko plavo, a drugo smeđe, u stvari nisam toliko drugačija od druge djece. Jer boja očiju ne može odrediti jesmo li dobra ili loša djeca.

Niko nas zbog naših drugačijih očiju ne smije zezati, ili maltretirati, ili izdvajati od drugih!

U stvari, nedavno sam vidjela sliku najljepše mačke na svijetu: ona ima jedno oko smeđe, a jedno plavo baš kao ja! Super!

Ja imam ista prava kao sva druga djeca pa makar mi oči bile i na vrh glave, a kamoli lijepe kao oči najljepše mačke na svijetu!

Ferida Duraković

MOJ BRAT TONI

Zovem se David i imam šest godina. Moja obitelj i ja živimo u malom selu blizu Mostara. U našem selu nalaze se prodavaonica, pošta, mala škola i nekoliko kuća razbacanih po selu. Tata radi u jednoj maloj firmi, ali već tri mjeseca nije dobio plaću. Mama ne radi. To znači da je domaćica. Moj stariji brat Toni ima sedam godina i drugačiji je od druge djece. Ima Downov sindrom, nižeg je rasta, nosi naočale, ima maleni pripijeni nosić, malena stopala i majušne ruke koje su jako savitljive u zglobovima. I prekrasne plave oči, te mekanu plavu kosu.

Kad se prošle godine želio upisati u školu, nisu mu dali. Rekli su da treba ići u školu za djecu s posebnim potrebama. A to je daleko, tata kaže oko četrdeset kilometara udaljeno od našeg mjesta. Tata nema auto da ga vozi i vraća kući. Zato Toni provodi sve vrijeme sa mnom i s mamom u kući. Volimo gledati crtiće. Toni posebno voli pjevati. Čim čuje neku pjesmu na TV ili radiju, odmah je upamti. Svejedno, ne daju mu da ide u školu jer ima Downov sindrom.

T

Kad sam ove godine došao na upis u školu, mrzovoljno sam promatrao učiteljice, pedagoga i ravnatelja jer ne daju da moj Toni krene u školu. A on tako lijepo pjeva, i grli, i mamu i mene. A posebno tatu. Ne odvaja se od njega kad dođe s posla.

Ja sam primljen u prvi razred bez problema, jer sam bistar, jer lijepo govorim, jer znam slova i brojeve i jer je to dovoljno za polazak u školu. A Toni? On mi kaže da bi volio ići u školu više od ičega na svijetu.

Kad je na jesen počela nastava, morao sam učiniti nešto da ga prime u školu. Poveo sam Tonija sa sobom u školu i svojoj učiteljici i djeci u razredu rekao:
„Mom bratu Toniju ne dozvoljavaju da ide u školu jer je drukčiji od nas, druge djece. Ja sam odlučio: neću ni ja ići u školu ako Toni ne može!"

Učiteljica je bila ganuta. Rekla je da sjednemo u prvu klupu, a zatim dodala:
„Neka Tonija s tobom u klupi ovaj mjesec, a ja ću vidjeti što mogu učiniti za njega."

Da ste samo mogli vidjeti kako je Toni bio sretan! Smijao se i radovao, mene je zagrlio i poljubio nekoliko puta, a zatim i drugu djecu. Djeca su ga prihvatila s veseljem. A on bi svakoga dana u školi otpjevao nekoliko pjesmica; znao ih je dosta i na engleskome jeziku. Svaki put bi dobio pljesak od djece i učiteljice, što mu je pričinjavalo ogromnu radost.

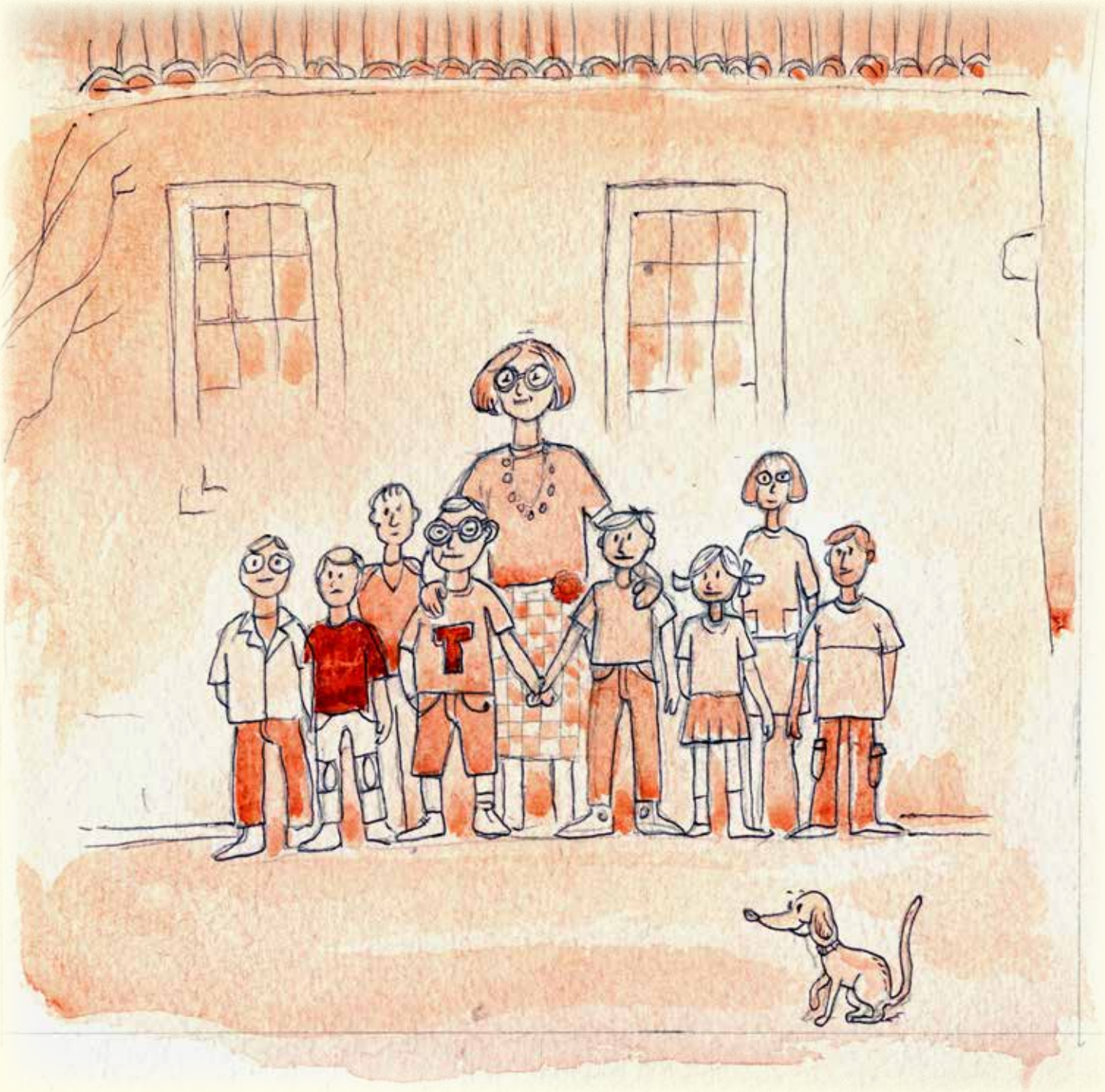

Nakon mjesec dana učiteljica nam je rekla:
„Draga djeco, Toni može pohađati nastavu u našoj školi jer sam zatražila dozvolu od ministarstva. Oni su pristali da Toni pohađa školu po prilagođenom programu jer su to tražili svi učitelji i sva druga djeca iz naše škole. Sretna sam što ćemo biti zajedno i učiti jedni od drugih."

Učiteljica je zatim prišla našoj klupi i obojicu nas zagrlila. Da ste samo mogli vidjeti radost u Tonijevim očima. Da ste samo mogli vidjeti suzu radosnicu... u mojim očima.

(povodom Svjetskoga dana osoba s Downovim sindromom, 21. ožujka)

Sonja Jurić

DOMAC I NEZBRINUTI

„Domac, Domac!“ odjekivalo je hodnikom.

Ja sam taj Domac za kojim viču.

Onaj koji ima dom, ali nema roditelje. Ni brata ni sestru nemam. Ukratko, nemam nikog, pa mi je dom i ime i prezime i za sve u školi sam Domac. Moj dom se zove Dom za nezbrinutu djecu.

Mi djeca iz doma ne volimo riječ nezbrinuta. Zvuči kao da smo u sopstvenoj glavi nezbrinuti. Baš to i druga djeca u školi misle o nama. Ja sam već dvije godine, a to je tačno vrijeme otkad idem u ovu školu, pri samom vrhu liste čudaka. Lani sam u školu donio vranu, i tada se cijelo jato dječijih glava skupilo i graktalo oko nas. Vrani je bilo povrijeđeno krilo, ali uplašila su je sva ta djeca pa je počela da lepeta onim drugim, zdravim krilom. Neka djeca su se uplašila i vrištala. Nastao je haos. Naišla je učiteljica i - već vam je jasno da se to nije završilo dobro po mene, i da je tu bio kraj vraninom i mom tužnom i kratkom drugarstvu.

Imao sam loš predosjećaj da će se i ovaj put desiti isto. Novi drugar je iskočio pred mene i to je bila ljubav na prvi pogled. Bili smo nekako slični. I mene su, kao i ja njega, našli na ulici kraj kontejnera. Tu smo nas dvojica počeli svoj životni put - ondje gdje kesama za smeće životni put prestaje. Ne žalimo se. Samo da nam dopuste da budemo skupa. Zaboravićemo sve nepravde. Evo, ja već jesam. Samo o njemu mislim.

„Domac je lud!“ dovikivali su za mnom. I znao sam da ću se opet zbog ovih tužibaba naći u problemu. Već jure učiteljici da izblebeću sve o meni i mom drugu.

A ja prvi put u životu nisam sam. Kada bi oni to samo mogli razumjeti!

Ispod moje jakne nalazi se neko topao.

Dao sam mu ime.

Zove se Nezbrinuti.

E, moj Nezbrinuti, baš sada si našao da mjaučeš pred ovim tužibabama i budalama!

Eno ih, odjuruli su da kažu da sam unio mače u školu!

I sada će doći učiteljica i galamiće na mene i poslaće me direktoru.

Ali to nije najgore.

Nije najgore, moj Nezbrinuti, ni što si ostavio fleku na mojoj majici i djeca će mi se smijati zbog toga. Nije najgore ni što mi već suze idu niz lice jer znam da ću proći isto kao i u Domu. Nego to što mi neće dati da te zadržim kraj sebe. Ne može mače u Dom, a ni u školu, i čude se kako to samo meni to nije jasno. A meni nije jasno da niko ne shvata koliko smo nas dvojica jedan drugom potrebni!

Moraću da istim ovim hodnikom odem do vrata.
Da te iznesem vani i ostavim nezbrinutog na ulici.
Moraću da uradim sve ono što su uradili meni.

A ti ćeš mjaukati tako jako da neću čuti djecu što se podsmijevaju mojim suzama, ni sopstvenu usamljenost koja mjauče u meni.

Moj druže mačiji, to ti je život nas nezbrinutih.

Pomirio sam se sa tužnom sudbinom.
A onda se desilo čudo.

Da, čuda se dešavaju baš kao u filmovima. Pojave se u gomili oči koje razumiju. To je bila Mala, dali su joj taj nadimak zbog njene visine, bila je najsitnija u razredu. Oni pojma nemaju da Mala ima najveće srce od svih. Kada me vidjela kako te sav uplakan držim u rukama i ne mogu da se oprostim od tebe, samo je prišla, uzela te i odnijela svojoj kući.

Svaki dan poslije škole idemo skupa k njoj da se igramo s Nezbrinutim.

Srećan sam i ne osjećam se više usamljeno, ni kao neki čudak, jer imam dva najbolja drugara, Nezbrinutog i Malu. Rekao sam joj kako kad odrastem želim biti pisac i živjeti s njom i našim mačkama. Njoj se ideja dopala, a Nezbrinuti prede, što znači da se dopada i njemu!

Tanja Stupar-Trifunović

Save the Children